

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **B.M.**

skazanego z art. 258 § 1 i 3 k.k. i in.

po rozpoznaniu na posiedzeniu

w dniu 15 kwietnia 2026 r.

wniosku skazanego o wyłączenie sędziów: SSN Z.K., SSN A.B. i SSN A.R. od udziału w sprawie II KK 112/26 Sądu Najwyższego, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wyłączyć SSN Z.K., SSN A.B. i SSN A.R. od udziału w sprawie II KK 112/26.

UZASADNIENIE

Kasacja wniesiona na korzyść skazanego B.M. przez jego obrońcę została zarejestrowana w Sądzie Najwyższym pod sygnaturą II KK 112/26 i została przydzielona do rozpoznania Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Karnej SN Z.K. Zarządzeniem z dnia 18 marca 2026 r. sprawa została skierowana na rozprawę oraz wyznaczono skład orzekający: SSN Z.K., SSN A.B. i SSN A.R. Po otrzymaniu zawiadomienia o wyznaczonym składzie, skazany wniósł o wyłączenie od udziału w sprawie wymienionych sędziów, tj. SSN Z.K., SSN A.B. i SSN A.R. W uzasadnieniu powołał się na orzecznictwo ETPCz oraz Sądu Najwyższego, w ocenie których sąd z udziałem sędziów powołanych w wadliwej procedurze, co dotyczy wskazanych sędziów, narusza standardy „sądu

ustanowionego ustawą”, co w procedurze karnej stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. We wniosku zasygnalizowano także wystąpienie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w orzeczeniu sądu pierwszej instancji, bowiem – w ocenie skazanego – orzekająca w sprawie sędzia również powołana została na swój urząd w wadliwej procedurze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek skazanego zasługuje na uwzględnienie.

Trafnie wywiedziono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie IV KK 279/23, że „przepis art. 41 k.p.k. należy interpretować mając w polu widzenia szczególnie aspekt gwarancyjny instytucji wyłączenia sędziego, tj. szerzej niż tylko w aspekcie istnienia obaw o stronnictwo konkretnego sędziego; mianowicie słuszne jest również baczenie na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu. W takim razie wykładnia wspomnianego przepisu może dopuszczać także sądową kontrolę, czy w danej sprawie nie zachodzi obawa naruszenia standardu niezależności i bezstronności sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Jak to zaznaczono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2022 r., V KO 37/22, celowe może być posłużenie się przewidzianą przez ustawodawcę instytucją procesową minimalizującą, albo znoszącą takie zagrożenie w sprawie, która dopiero ma zostać rozpoznana przez sąd. Podobnie jak w tym postanowieniu, również m.in. w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, nie tracąc z pola widzenia faktu wydania w dniu 20 kwietnia 2020 r. przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie U 2/20, opowiedziano się za aktualnością mającej moc zasady prawnej i wiążącej każdy skład Sądu Najwyższego uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (zob. także postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, i z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21). W jej pkt 1. stwierdzono, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu

Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)”. Wspomnianą chwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., Sąd Najwyższy potwierdził wyrażone w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego stanowisko. Pogląd ten zyskał aprobatę także w kolejnych orzeczeniach - m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; z dnia 14 stycznia 2025 r., III KK 436/24; z dnia 15 stycznia 2025 r., I KO 127/24; z dnia 17 stycznia 2025 r., IV KK 458/24; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23; z dnia 18 grudnia 2024 r., II KO 84/24; z dnia 16 stycznia 2025 r., II KK 322/24.

W realiach rozpoznawanej sprawy odwołać należy się także do orzeczeń sądów międzynarodowych, w tym m.in. wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), interpretującego standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, iż udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie był niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19, wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r., Wałęsa przeciwko Polsce, skarga nr 50849/21) – zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2025 r., III KK 95/95.

Zasadnym jest zwrócenie uwagi także na kwestię potencjalnej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Rozstrzygając w tej sprawie Sąd Najwyższy miał na względzie orzecznictwo ETPCz, w którym aprobowane są kolejne ugody zawierane ze skarżącymi wskazującymi na naruszenie ich prawa do sądu ustanowionego ustawą na skutek wydawania orzeczeń przez Sąd Najwyższy z udziałem wadliwie powołanych sędziów.

Wobec powyższego, orzekanie w tej sprawie przez wymienionych we wniosku sędziów, tj. SSN Z.K., SSN A.B. oraz SSN A.R., powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. prowadziłyby do rozpoznania sprawy przez sąd niespełniający standardów wskazanych w art. 6 ust. 1 EKPC i nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[WB]

[a.ł]